

Az örmények által lakott településeknek 23,6 %-a azoknak a megyéknek a területére esett, amelyek érintve voltak az 1672-es bevándorlás esetében is. Így Szolnok-Doboka megyében Szamosújvár (2299 fő), Csíkban Gyergyószentmiklós (1144) és Szépvíz (293), míg Kis-Küküllő megyében Erzsébetváros (689) játszott szerepet, s emelte meg a létszámot.

Az 50 feletti örmény lakossal rendelkező települések:

Kolozsvár	Kolozs megye	199 fő
Kraszna	Szatmár m.	120 fő
Ditró	Csík m.	111 fő
Dés	Szolnok-D. m.	91 fő
Gyergyóremete	Csík m.	91 fő
Marosvásárhely	Maros-T. m.	87 fő
Kézdivásárhely	Háromszék m.	82 fő
Szilágycseh	Szilágym. m.	69 fő
Zalatna	Alsó-F. m.	66 fő
Torda	Torda-A. m.	65 fő
Csikpálfalva	Csík m.	58 fő
Déva	Hunyad m.	54 fő
Magyarláros	Szolnok. D. m.	51 fő
Oláhláros	Szolnok. D. m.	51 fő
Zilah	Szilágym. m.	50 fő

* * *

Könyvajánló

Megjelent **Dávid Antal Iván**: *Háromszék nem alkuszik* című, 1848-49 történéseit felidéző regényének második kiadása. A kötet az Argumentum Kiadó és a Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat közös kiadása.

Továbbá megjelent **Olasz Ferenc** fotográfus *Ecce Homo* című fotóalbuma, mely anyagának mintegy fele alsópáhoki emberekről, keresztokről, angyalokról, sírkövekről készült felvételeket tartalmaz. Mindkét kötetet ajánljuk olvasóinknak!

* * *

Örmény szentek

December 8.

Szt. Pathariosz aszkéta

Thébai származású, VI. VII. századi remete Konstantinápolyban. Életét, pontosabban csodáinak sorát Krétai Szt. András jegyezte le: BHG II. nr. 1425-28 (PG 97, 1025-53.) Ereklýéinek tisztelete még a XV. században is eleven volt. - BHG II. nr. 1424 (PG 96, 357-358.) A keleti egyház december 9-én emlékezik meg róla.

December 11.

Sztülita/Oszlopos Szt. DANIEL (409-493) aszkéta

A szíriai Maratha helységben született. Anyja már ötéves korában Isten szolgálatára akarta felajánlani, de a monostor igumenje nem fogadta el. Daniel tizenkét éves korában kapta meg a szerzetesi öltözetet. Az igumen útítársaként ismerhette meg az idősebb Oszlopos Szt. Simeont (388k-459).

Néhány éven át maga is előjáróként vezette a monostor közösségét, de öt év múlva lemondott, s miután végig zarándokolta Palesztina szent helyeit, Konstantinápolyban kereste hivatása megvalósításának lehetőségét. Nem kis nehézségek után megállapodott Aplo mellett. Negyvenkét éves volt. Kilenc év múlva megtudta, hogy Szt. Simeon elhunyt. Kérésére I. Leó császár (457-474) és a pátriárka emelték neki azt az oszlopot, melyen aztán egész életében kitarított. Páratlan vallási és politikai tekintélynek örvendett, teológiai kérdésekbe azonban nem bocsátkozott. 493. december 11-én hunyt el. - A keleti egyház ugyanezen a napon ünnepli. - BHG I. nr. 489-490. - Metaphrasztész: Vita Danielis Stylitae (PG 116, 969-1037.) - BHG I. nr. 489-490. - Synax december 11.

December 12.

Szt. SZPÜRIDON, a ciprusi Trimithusz IV. századi püspöke

Családos ember volt, nyáját őrző pásztorból lett a lelkek gondos főpásztora. Beszél róla Szt. Athanáz (Apológia secunda 50,2), Aquileiai Rufinus (Hist. Eccl. X, 3-5), Szókratész (1,2) és Szozoménosz (I, 11, 104), életét pedig a paphoszi Theodorosz (VII. sz.), majd később Metaphrasztész állította össze. E két utóbbi szöveg fennmaradt georgiai, illetve arab nyelvű fordításban is. - Nem tudjuk, részt vett-e a Nikaiai Zsinaton, de a Sardicai Zsinat (343) aktáin szerepel aláírása. - BHG II. nr. 1647-1648a - Synax december 12.

„Szpüridonról szólva el kell mondani, hogy oly nagy volt ebben a pásztorban az életszentség, hogy arra is méltónak találtatott, hogy emberek pásztora legyen. Az egyik ciprusi város, név szerint Trimithusz püspöki tisztét nyerte el. Annyira igénytelen volt, hogy püspöksége idején is juhokat legeltetett. Sokat beszélnek róla... Volt egy szűz leánya, aki osztozott apja istenfélelmében, és Eirénének hívták... Ilyen emberek tündököltek az egyházakban Constantinus császár idején. Ezeket sok ciprusitól is hallottam, és egy bizonyos Rufinus presbiter latin nyelven írt művében olvastam. Ezekből gyűjtöttem össze ezeket a történeteket.”(Szókratész i. m., I. 12.ford. Baán István)

December 15.

Szt. NINO (Christiana) Theognoszta - (IV.sz.) Georgia apostola

Valamelyik római tartományból Georgiába hurcolt rabszolgalányt(?) legendás hírű térítő. Nevét nem ismerjük, a Nino a Christiana, „a keresztény nő” georgiai rövidítése. Pályafutását a későbbi legendairódlom számos díszítménnyel bővítette. Élt Kartli tartományban a IV. század első felében. - Ismereteink forrása Rufinus szövege, melyet Caesareai Euszebiosz Egyháztörténetéhez kapcsolt.

- Vö. „Szt. Nino élete” Bíró Margit fordításában.

- (Az életadó oszlop 7-62.) 1807-ben Lotharingiában Szt. Christiana- kongregáció született; a nővérek tanító-nevelő szolgálatot végeznek.

*(Megjelent Puskely Mária:
A keresztény Európa szellemi gyökerei című kötetben)*

* * *

A várandós Mária

A várandós Mária táblaképe Németújvárról (1410 körül) a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében látható. Az infra felvétel kimutatta a képen látható Mária köpenye alá festett gyermek Jézust keresztrel a kezében.

Murádin Jenő

* * *

Ecset és toll Gábrus, az örmény

Nyár van, idegenforgalom. Fényképezőgépüket villantató turisták járják a városokat. Nyugaton és keleten egyaránt.

Az erdélyi tájakat önmaguknak felfedező, többnyire magyarországi látogatóknak vannak olyan csoportjai, melyek már rejtőzőbb szépségekre szakosodtak. S ha mondjuk, a bonchidai Bánffy-kastélyt, a romjából nemzetközi összefogással újjászülető erdélyi Versailles-t többször megnézték már, ellátogatnak a szomszédos Szamosújvárra is. Olyan bűbájos kisváros az - az erdélyi magyarörmények egykori központja -, késő barokk és empire polgárházainak fantasztikus sorával, melynek látványa megéri a kis kitérőt. Kulcsokért szaladgálnak, hogy megnézhessek az örmény Nagytemplom klimatizáló berendezéssel védett hatalmas oltárképét, a Rubensnek tulajdonított és nemrég hazakerült Keresztlevételt. Majd útjuk a sokkal kisebb és intimebb Salamon-templomhoz vezet. A kis templom, valamivel távolabb a városfőtértől, különleges történet és művészeti látványosságokat kínál. Ez volt a betelepedett örmények 1723-24-ben épült első temploma, melynek bejáratát Szent Szilveszter és Világosító Szent Gergely,(az örmények megtérítője) kőbe faragott barokk szobra őrzi. Maga a kapu másodlagos elhelyezésben, csúcsíves, gótikus stílusú, az